Trøndelag fylkeskommune

Meld. St. 19 (2018 – 2019) Melding til Stortinget

Folkehelsemeldinga
Gode liv i eit trygt samfunn

Kyrre Kvistad
Spesialrådgiver og fagkoordinator folkehelse
Trøndelag fylkeskommune
Seksjon folkehelse, idrett og frivillighet

Tidligere eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen fremla den 5. april 2019 ny stortingsmelding om folkehelsepolitikken

Trøndelag fylkeskommune

Inndeling

Innledning om berekraftig folkehelsearbeid

Del I
Forsterka innsats

Del II
Innsats for eit trygt samfunn og gode levevanar

Del III
Eit effektivt folkehelsearbeid

Trøndelag fylkeskommune

Berekraftig folkehelsearbeid

Eit av hovedprinsippa i berekraftsmåla til FN er at ingen skal utelatast *(Leaving no one behind)*.

«Regjeringa vil bidra til eit berekraftig velferdssamfunn gjennom eit godt og systematisk tverrsektorielt folkehelsearbeid. Noreg skal følgje opp berekraftsmåla til FN, og eit godt folkehelsearbeid er nødvendig for å nå desse måla. Berekraft er derfor eit gjennomgåande tema i denne meldinga»

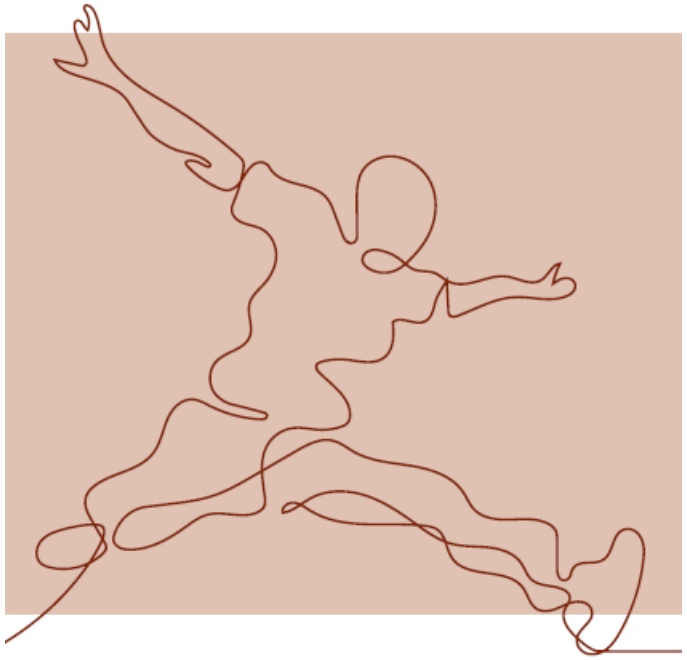

Trøndelag fylkeskommune

Del I - Forsterka innsats

Særleg på tre område ønskjer regjeringa å forsterke innsatsen:

- Tidleg innsats for barn og unge
- *Saman mot einsemd* – regjeringa sin strategi for å førebyggje einsemd (2019-2023)
- Mindre sosial ulikskap i helse

Boks 2.5 Tidleg innsats for barn og unge

Regjeringa vil

- vurdere å prøve ut ordningar med å gjennomføre fireårskontrollen i barnehage
- vidareføre den omfattande satsinga på kvalifisering av og vidareutdanning for lærarar og skuleleiarar
- styrkje tidleg innsats for og kompetanse om minoritetsspråklege barn og unge i heile utdanningsløpet i tråd med regjeringa sin strategi Integrering gjennom kunnskap (2019–2022)
- leggje fram ei melding om tidleg innsats og inkluderande fellesskap
- vidareføre kompetansearbeidet mot mobbing med endå fleire skular og barnehagar som deltakarar
- leggje fram ei barne- og ungdomskulturmelding
- vidareutvikle ung.no for at nettressursen skal bli endå meir brukartilpassa, som ein kanal for kommunikasjon mellom staten og dei unge
- styrkje tilbodet om rettleiing til foreldre gjennom oppfølging av strategi for foreldrestøtte
- leggje fram ei melding om ungdomspolitikk
- leggje fram ein samarbeidsstrategi som skal fremje deltaking og styrkje moglegheitene for barn i låginntektsfamiliar
- vurdere oppfølginga av forskingsprosjektet med utprøving av meir tid til fysisk aktivitet og kroppsøving i skulen
- samle og identifisere gode idear og konkrete løysingar for frukostordningar i ungdomsskulen og spreie desse på ein eigna måte
- gjere den nasjonale faglege retningslinja for mat og måltid i skule og SFO betre kjend og bidra til å utvikle og spreie kurs- og kompetanseopplegg for SFO-tilsette
- gjennom skuleprosjektet til Norsk Friluftsliv vidareutvikle eit utval eksisterande, vellykka satsingar innanfor friluftsliv retta mot barn og unge i pedagogiske institusjonar som barnehage, SFO og skule
- gi Friluftsrådenes Landsforbund økonomisk støtte til å utvikle og drive eit prosjekt som skal kartleggje og systematisk vidareutvikle vellykka aktivitetstiltak innanfor friluftsliv for barn og unge i ferie og fritid
- halde fram arbeidet med å etablere lågterskeltenester innanfor psykisk helse, inkludert digitale løysingar for studentar
- oppmode vertskommunane om å gå gjennom tilbodet dei har når det gjeld førebygging og tidleg innsats overfor studentar.
- framleis stimulere studentsamskipnader og høgare utdanningsinstitusjonar til å tilby tiltak for å betre den psykiske helsa til studentane, gjere informasjon om psykisk helsetilbod lettare tilgjengeleg og styrkje kompetansen om psykiske helseproblem på utdanningsinstitusjonane
- vurdere korleis det førebyggjande arbeidet mot einsemd kan innrettast slik at det kjem studentane til gode
- vurdere å innføre ei prøveordning med kombinerte omsorgs- og studentbustader

Trøndelag fylkeskommune

Tidlig innsats for barn og unge

Regjeringen vil

- fortsette å videreutvikle helsestasjons- og skolehelsetjen, slik at barn og unge har et godt og tilgjengelig lavterskeltilbud.
- støtte barne- og ungdomsorganisasjoner og idretts- og friluftsorganisasjoner som er med på å aktivisere barn og unge.
- legge fram en barne- og ungdomskulturmelding og en melding om ungdomspolitikk
- vurdere hvordan følge opp forskningsprosjektet som har prøvd ut mer tid til fysisk aktivitet og kroppsøving i skolen.
- oppfordre skoleeier til å samarbeide med foresatte, lokalt næringsliv og frivilligheten for å etablere gode matordninger.
- stimulere studentsamskipnader, universiteter og høyskoler å tilby tiltak for å bedre den psykiske helsa til studentene.
- gjøre informasjon om psykisk helsetilbud lettere tilgjengelig og styrke kompetansen om psykiske helseproblemer på utdanningsinstitusjonen.

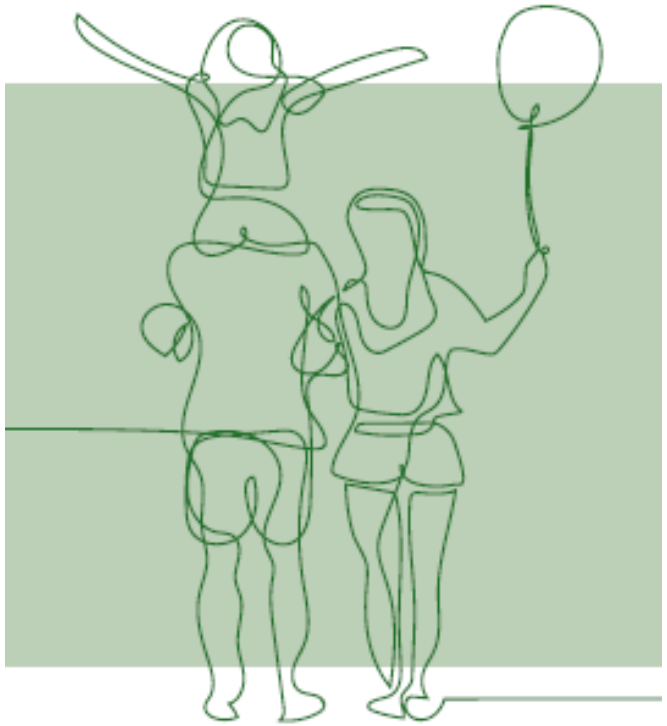

Boks 3.7 Saman mot einsemd – (2019 – 2023) Oversikt

Hovudmål 1 Synleggjere einsemd som folkehelseutfordring og stimulere til auka sosial deltaking

Satsingsområde 1 Samarbeid med frivillig sektor for å mobilisere mot einsemd

Satsingsområde 2 Tiltak retta mot einsame unge

- Synleggjere einsemd og generasjonstreff som del av programmet for folkehelsearbeid i kommunane (2017 – 2026)
- Vurdere å etablere ungdomspanel
- Setje livsmeistring på timeplanen
- Arbeide for sosial deltaking blant barn og unge
- Vurdere behov for nye møteplassar
- Gjere det lettare for barn og unge å delta i fritidsaktivitetar
- Teknologisk støtte til fritidsaktivitetar for barn med funksjonsnedsetjingar og familiane deira
- Betre psykisk helse hos studentar og førebyggje einsemd

Satsingsområde 3 Tiltak retta mot einsame eldre

- Utvikling og utprøving av teknologiske verktøy for å mobilisere mot einsemd blant eldre
- Aktivitetstiltak for å motverke einsemd og passivitet
- Førebyggjande heimebesøk
- Livsglede for eldre og livsgledesertifisering
- Besøks- og aktivitetsvenner i eldreomsorga
- Lokale møteplassar
- Bidra til å utvikle eit større mangfald av møteplassar mellom generasjonar

Hovudmål 2 Få meir kunnskap om einsemd og effektive tiltak

Satsingsområde 4 Kunnskapsoppsummeringar og forsking om einsemd og effekt av tiltak

- Vurdere tiltak for korleis data om livskvalitet kan gjerast tilgjengelege på ein best mogleg måte
- Vurdere korleis det kan utviklast indikatorar for einsemd blant vaksne i folkehelseprofilane
- Bidra til meir kunnskap om kva einsemd har å seie for psykisk helse
- Bidra til systematiske evalueringar på effekten av tiltak for å førebyggje einsemd og styrkje sosial støtte
- Forsking på teknologiske hjelpemiddel for auka sosial kontakt og samarbeid over generasjonar
- Bidra til auka forsking på kva sosiale medium har å seie for einsemd og sosial støtte

Hovudmål 3 Arbeide systematisk for å førebyggje einsemd og auke den sosiale støtta

Satsingsområde 5 Einsemd inn i folkehelselova § 7

Satsingsområde 6 Sikre at det blir lagt vekt på einsemd og sosial støtte i vurdering av nye tiltak i alle relevante sektorar

- Bruke plan- og bygningsmessige verkemiddel for lokalsamfunnsutvikling som kan førebyggje einsemd
- Tilgjengelegheit, transport og bustadformer for framtida

Boks 3.8 Saman mot einsemd – regjeringa sin strategi for å førebyggje einsemd (2019 – 2023)

Regjeringa vil

- synleggjere einsemd som ei folkehelseutfordring gjennom kampanjar og auka nasjonal og lokal merksemd om einsemd
- stimulere til etablering av møteplassar for auka sosial deltaking
- auke kunnskapen om einsemd og effektive tiltak
- arbeide systematisk for å førebyggje einsemd og auke den sosiale støtta

Trøndelag fylkeskommune

Forebygging av ensomhet

Regjeringen vil

- ha kampanjer som setter søkelys på ensomhet og hva vi som enkeltpersoner og fellesskap kan gjøre.
- samle mer kunnskap om ensomhet og hvilke konsekvenser det har for helsa.
- ta grep på en rekke områder for å stimulere til flere møteplasser og flere aktiviteter i offentlig, frivillig og privat regi. Stimulere til flere møteplasser mellom generasjonene.
- lovfeste at kommunene skal ha oversikt over omfanget av ensomhet blant egne innbyggere, hva slags konsekvenser det har for befolkningen generelt og utsatte grupper spesielt.
- vurdere hvordan det forebyggende arbeidet mot ensomhet kan innrettes slik at det kommer studentene til gode.

Boks 4.1 Mindre sosial ulikskap i helse

Regjeringa vil

- leggje vekt på fordelingseffektar ved prioritering av folkehelsetiltak
- vidareføre sektorrapporteringa om status i det nasjonale folkehelsearbeidet og styrkje fordelingsperspektivet i indikatorrapporteringa
- leggje til rette for å oppfylle krava i folkehelselova og utgreiingsinstruksen om å vurdere konsekvensar for folkehelsa der det er relevant, gjennom ei systematisk vurdering av korleis tiltak og strategiar påverkar fordelinga av helsa til folk sosialt og geografisk
- vurdere ein ekstern gjennomgang av den nasjonale politikken for utjamning av sosiale helseforskjellar. Ein slik gjennomgang kan leggje grunnlag for ein ny nasjonal strategi for å jamne ut sosiale helseforskjellar.
- greie ut årsakene til sosial ulikskap i bruken av helsetenester og i behandlingsresultat
- vidareføre innsatsen mot barnefattigdom
- vidareføre arbeidet med å forbetre levekåra i utsette byområde gjennom områdesatsingar
- vidareføre arbeidet for å redusere fråfallet i den vidaregåande opplæringa
- følgje opp inkluderingsdugnaden og integreringsløftet for å få fleire utsette grupper inn i arbeidslivet

Trøndelag fylkeskommune

Mindre sosial ulikhet i helse

Regjeringen vil

- videreføre arbeidet med å integrere sosiale helseforskjeller i alle aktuelle områder på folkehelseområdet.
- arbeide for å redusere lavinntekt blant barnefamilier og redusere frafall fra videregående skole.
- vurdere en ekstern gjennomgang av den norske politikken for å redusere sosiale ulikheter i helse.
- ta initiativ til å utrede årsakene til sosial ulikhet i bruk av helsetjenester og i resultat av behandling.

Trøndelag fylkeskommune

Del II - Innsats for eit trygt samfunn og gode levevanar

- Eit trygt og helsefremjande samfunn

- Gode levevanar og helsevennlege val

Eit trygt og helsefremjande samfunn

Boks 5.5 Nærmiljø- og lokalsamfunnsutvikling

Boks 5.6 Fremje livskvalitet og god psykisk helse i befolkninga

Boks 5.11 Aldersvennleg samfunn

Boks 5.12 Skadar og ulykker

Boks 5.15 Nullvisjon 2019 – 2027 – reduksjon av alvorlege fallulykker i heimen

Regjeringa vil

- utvikle ein tverrsektoriell handlingsplan for ein nullvisjon for alvorlege fallulykker i heimen. Handlingsplanen skal mellom anna omfatte hjelpemiddel og velferdsteknologi, førebyggjande heimebesøk, fysisk aktivitet og balansetrening, ernæringstiltak, gjennomgang av legemiddelbruk og oppfølging etter fall. Han kan òg omfatte bustadtilpassing og -rådgiving.

Boks 5.18 Vald og overgrep

Boks 5.19 Smittevern og antibiotika-resistens

Boks 5.20 Mattryggleik

Boks 5.21 Drikkevatn

Boks 5.23 Miljø og helse

- vurdere om sonegrensene i retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520) bør endrast i tråd med nye nasjonale mål, og eventuelt endre sonegrensene
- vurdere oppdatert kunnskapsgrunnlag om kva slags grenseverdiar for svevestøv som bør gjelde frå 2020
- vurdere tiltak for å styrkje gjennomføringsevna på området lokal luftkvalitet
- starte arbeidet med å fastsetje nye nasjonale mål for støy, mellom anna greie ut ny måleindikator for støy med fokus på søvn, greie ut kostnadseffektive støyreduserande tiltak og vurdere å gjennomføre tilrådde tiltak
- evaluere korleis byggtekniske krav tek omsyn til helsemessige forhold

Boks 5.26 Beredskap

Regjeringa vil

- planleggje og gjennomføre ei nasjonal beredskapsøving i 2020/2021 innanfor strålevern- og atomberedskap.
- følgje opp arbeidet med sikring av objekt på drikkevassområdet etter ny tryggingslov
- følgje tryggings- og beredskapsarbeidet i kommunar og vassverk
- følgje opp innstillinga frå overvassutvalet
- følgje opp den gjennomgangen Helsedirektoratet har gjort når det gjeld legemiddelberedskap
- styrkje samarbeidet med frivillig og privat sektor for å lære folk flest meir om førstehjelp

Gode levevanar og helsevennlege val

Boks 6.4 NCD-utfordringane

Boks 6.10 Betre helse og livskvalitet for personar med kronisk sjukdom eller sansetap

Boks 6.12 Fysisk aktivitet

Boks 6.14 Kosthald og ernæ

Regjeringa vil

- føre vidare satsinga på betre kosthald ved å følgje opp den nasjonale handlingsplanen for betre kosthald og gjennomføre ei midtvegs-evaluering av planen i 2019
- arbeide for at offentleg sektor tek ernæ-ringsomsyn i anskaffingar av mat og drikke
- føre vidare og halde fram utviklinga av samar-beidet med matvarebransjen med intensjon om å forlengje tidsramma for intensjonsavta-len fram mot 2025
- gjennomføre kommunikasjonstiltak for å støtte opp under fokusområda i intensjonsav-talen mellom helsestyresmaktene og bran-sjen
- ta sikte samarbe lig sekto
- bidra til revisjon nærings
- systema informa kulturel grupper
- ta sikte kosthalo med Gr

Boks 6.16 Ny nasjonal tobakksstrategi

Boks 6.17 Rusmiddel og doping

Boks 6.19 Seksuell helse

Boks 6.21 Søvn

Boks 6.22 Kommunikasjon og digitalisering

Regjeringa vil

- vidareutvikle ein meir målretta kommu-nikasjonsstrategi, jf. satsinga «Bare du»
- utarbeide ein nasjonal strategi for «health literacy» på ansvarsområdet til Helse- og omsorgsdepartementet

- greie ut eventuelle endringar i regelverket for sal av tobakksvarer på festivalar og i spe-sialforretningar for å unngå nye former for reklame retta mot unge
- følgje opp arbeidet mot ulovleg handel med tobakk, mellom anna ved å vurdere nye tiltak som er knytt til handheving og tiltak mot smugling
- greie ut tiltak for å gjere tobakksvarer mindre helsefarlege, inkludert tiltak som er retta mot ntilasjonsløysingar i sigarettar
- dareføre dagens system for tobakksavgifter ere ein systematisk gjennomgang av korleis bakkskonvensjonen er gjennomført i Noreg, r frivillig sektor blir invitert til å delta
- ggje meir vekt på miljøkonsekvensane av bakksproduksjon og tobakksbruk
- rdere tiltak for betre implementering av Nasjonal faglig retningslinje for røykeavven-ng», inkludert rutinar for røykfrie pasientar r operasjon
- rdere å setje i gang eit prøveprosjekt over-for storrøykjarar, basert på erfaringar frå Danmark, med samarbeid mellom fastlegar, røykjesluttrettleiarar på frisklivssentralar og subsidierte legemiddel til røykjeslutt
- greie ut tiltak for i større grad å sørgje for at aldersgrensa blir respektert, mellom anna auka tilsyn med tobakkssal

Trøndelag fylkeskommune

Del III - Eit effektivt folkehelsearbeid

- Den norske folkehelsemodellen
- Helse i all politikk
- Godt kunnskapsgrunnlag for folkehelsearbeidet

Eit effektivt folkehelsearbeid

Boks 7.2 Den norske folkehelsemodellen

Regjeringa vil

- ta initiativ til ein samla gjennomgang av folkehelselova med forskrifter
- vurdere om det er mogleg å skaffe betre oversikt over ressursane som blir nytta til folkehelsetiltak
- starte opp eit utgreiingsarbeid for retningslinjer om og støtte til prioritering på folkehelseområdet
- utvikle heilskapleg rettleiing til utgreiingsinstruksen om verknader på helsa til befolkninga og helseeffektar i samfunnsøkonomiske analysar
- halde fram med å støtte opp om det breie folkehelsearbeidet og redusere variasjonen i det systematiske arbeidet mellom kommunane
- vidareutvikle programmet for folkehelsearbeid i kommunane
- vurdere behovet for å betre og samordne nasjonal informasjon/statistikk som har konsekvensar for folkehelsa, på tvers av sektorar
- støtte arbeid for å betre koplinga mellom folkehelsearbeidet og planarbeidet i kommunane
- bidra til at folkehelseprofilane og fylkesundersøkingane blir utvikla i tråd med lokale og regionale behov

Boks 8.3 Innsats i frivillig sektor

Regjeringa vil

- vurdere om folkehelselova og oversiktsarbeidet kan utviklast vidare for å løfte fram den rolla frivillige speler i folkehelsearbeidet, mellom anna knytt til medverknad
- oppmode kommunane om å ha eit aktivt forhold til frivilligheita og leggje til rette for at det kan skje
- revidere frivilligheitserklæringa i dialog med frivillig sektor og kommunesektoren – medverknad og samordning vil framleis vere berande element i erklæringa

Boks 8.5 Samarbeid med næringslivet

Regjeringa vil

- vidareutvikle samarbeid med næringslivet om folkehelsearbeid på ulike område
- følgje opp den offentlege utgreiinga om særavgifter på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer
- leggje til rette for skogsvegbygging. Dette bidreg òg til eit større tilbod av ferdselsårer for friluftsliv og fysisk aktivitet

Boks 9.4 Godt kunnskapsgrunnlag for folkehelsearbeidet

Regjeringa vil

- arbeide med å etablere helseanalyseplattforma, med mål om eit heilskapleg analysesystem
- leggje til rette for evaluering av nasjonale folkehelsetiltak
- arbeide for ei ny finansieringsordning for befolkningsundersøkingar

Trøndelag fylkeskommune

Økonomiske og administrative konsekvensar

- Dei fleste av tiltaka som er omtalte i meldinga, kan gjennomførast innanfor dei gjeldande budsjettrammene, men ein tek atterhald om at tiltaka først kan gjennomførast når det er dekning i budsjettet.
- Regjeringa vil komme tilbake til økonomiske konsekvensar av eventuelle nye tiltak i budsjetta for kvart enkelt år.
- Det er ikkje varsla tiltak i meldinga som pålegg kommunar eller fylkeskommunar nye oppgåver eller auka utgifter.

Listhaug blåser i «moralpolitiet»: – La folk røyke, drikke og spise rødt kjøtt

GARDERMOEN (NRK): Sylvi Listhaug er festrøyker og trener for lite. Den nye folkehelseministeren vil heller besøke eldre enn å fortelle nordmenn hva de ikke bør gjøre.

FOLKEHELSA: Sylvi Listhaug fotografert av NTB mens hun tar seg en røyk og drikker lettbrus i en av pausene under Fremskrittspartiets landsmøte i fjor. Nå røyker hun bare på fest.

Cato Husabø Fossen
@NRKCato
Journalist

Publisert 6. mai kl. 07:35
Oppdatert 6. mai kl. 10:07

IKKE GRATIS LUNSJ. Frp-nestleder Sylvi Listhaug besøkte Marcus (f.n.), Hannah og Ervin, Kaisa ved den private barnehagen Læringsverkstedet Haugerudhagan barnehage i Oslo, som tar 300 kroner i matpenger fra foreldrene hver måned. – Et eksempel til etterfølgelse for skolene, sier hun. Foto: Tore Kristiansen, VG

Listhaug vil ha foreldrebetalt skolemat - får lite støtte

HAUGERUD/OSLO (VG) Folkehelseminister Sylvi Listhaug (Frp) vil innføre skolemat som er betalt av foreldrene, ikke av staten. Men forslaget får lite støtte i Stortinget.

Av BJØRN HAUGAN

Oppdatert mindre enn 2 timer siden

Trøndelag
fylkeskommune

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke